

DELEGATURA UOKiK W KATOWICACH

Katowice, dnia 06.02.2004r.

RKT-61-s-84/03/SB

Decyzja Nr RKT- 07/2004

Na podstawie art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 60, poz. 535 i Dz.U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. z 2002r. Nr 18, poz. 172; ze zm. Dz.U. z 2003r. Nr 6, poz. 68), po rozpatrzeniu odwołania Lukas Bank S.A., ul. pl. Orłąt Lwowskich 1, 53-605 Wrocław od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 19.12.2003r. nr RKT-63/2003,

–w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

zmienia się w/w decyzję nr RKT-63/2003 w następującym zakresie:

1. pkt II decyzji w ten sposób, że nadaje się mu brzmienie –

„II. Na podstawie art. 23 c ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 60, poz. 535 i Dz.U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. z 2002r. Nr 18, poz. 172; ze zm. Dz.U. z 2003r. Nr 6, poz. 68) po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

określa się Lukas Bank S.A. ul. pl. Orłąt Lwowskich 1, 53-605 Wrocław, środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu wykonania nakazu określonego w pkt I sentencji decyzji nr RKT-63/2003, polegające na umieszczeniu w treści umów o pożyczkę informacji, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 10 oraz 12 ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2001r. Nr 100, poz. 1081 z późn.zm.). W/w informacje zamieścić należy:

1. w nowych umowach zawieranych po dacie otrzymania nin. decyzji nr RKT- 07/2004 – niezwłocznie,

2. w umowach zawartych od dnia wejścia w życie ustawy o kredycie konsumenckim, tj. 19.09.2002r., a nie wykonanych w dacie otrzymania decyzji nr RKT- 07/2004, w terminie 30 dni od daty otrzymania tej decyzji.

2. pkt III w ten sposób, iż uchyla się pkt III sentencji decyzji Nr RKT-63/2003 w całości.

Uzasadnienie

W celu zbadania, czy Lukas Bank S.A. Oddział, ul. Kościuszki 15 w Katowicach zawierając umowy z konsumentami przestrzega ustawę z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2001r. Nr 100, poz. 1081 z późn. zm.), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – zwany dalej organem antymonopolowym przeprowadził postępowanie wyjaśniające.

W wyniku analizy zebranego w trakcie powyższego postępowania materiału dowodowego, organ antymonopolowy w dniu 08.08.2003r. wszczął z urzędu przeciwko Lukas Bank S.A. ul. pl. Orłąt Lwowskich 1, 53-605 Wrocław (zwany dalej Lukas Bank) postępowanie w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w związku z podejrzeniem podejmowania przez w/w przedsiębiorcę bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, co może stanowić naruszenie art. 23a ust. 1 ustawy antymonopolowej, poprzez zawieranie umów pożyczki gotówkowej (zwanej dalej umową pożyczki) w sposób mogący naruszać art. 4 ust. 2 pkt 3, 10 i 12 ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2001r. Nr 100, poz. 1081 z późn. zm.). Zakończyło się ono w dniu 19.12.2003r. decyzją nr RKT-63/2003, w której organ antymonopolowy w pkt I sentencji uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działanie Lukas Bank S.A. Wrocław, polegające na stosowaniu w umowach dotyczących umów pożyczki gotówkowej, postanowień naruszających przepisy art. 4 ust. 2 pkt 10 i 12 ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim. W pkt II sentencji zostały określone środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, natomiast w pkt III sentencji nadano decyzji w zakresie punktów I i II sentencji rygor natychmiastowej wykonalności. Równocześnie stwierdzono, iż treści badanej umowy pożyczki nie naruszały zbiorowych interesów konsumentów poprzez nie naruszenie art. 4 ust. 2 pkt 3 ustawy o kredycie konsumenckim.

Od decyzji Nr RKT-63/2003 z dnia 19.12.2003r. w części obejmującej punkt II sentencji, Lukas Bank odwołał się w zakresie nakazu usunięcia skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w odniesieniu do umów pożyczek gotówkowych, które nie zostały wykonane w dacie otrzymania decyzji, i wniósł o zmianę decyzji w zaskarżonym zakresie i orzeczenie, iż nakaz usunięcia naruszeń dotyczy tylko umów zawieranych po dacie otrzymania przez Lukas Bank decyzji.

Lukas Bank S.A. w uzasadnieniu swojego odwołania podniósł że na potrzeby obsługi pożyczek gotówkowych otwiera rachunek na spłatę rat, za którego prowadzenie Bank pobiera miesięczną opłatę w wysokości obliczanej procentowo od kwoty pożyczki. Zgodnie z treścią stosowanego przez Bank wzorca umowy pożyczki gotówkowej rachunek na spłatę rat ulega zamknięciu z chwilą całkowitego rozliczenia pożyczki. Biorąc pod uwagę wynikający z art. 8 ust. 4 ustawy o kredycie konsumenckim obowiązek rozliczenia się przez kredytodawcę z konsumentem w terminie 14 dni od dnia dokonania spłaty kredytu, organ antymonopolowy w decyzji uznał, iż może zaistnieć sytuacja naliczenia opłaty z tytułu prowadzenia rachunku po spłacie, a przed rozliczeniem kredytu. Jak wynika z wyjaśnień w praktyce Banku opłata za prowadzenie rachunku nie jest pobierana po dacie spłaty kredytu, co oznacza, że w przypadku, gdy 14 dni od dnia spłaty przez konsumenta pożyczki rozpocznie się kolejny, miesięczny okres trwania umowy rachunku, konsument nie jest obciążany opłatą za ten okres. Biorąc powyższe pod uwagę, nałożenie przez organ antymonopolowy obowiązku zmiany wzorca umownego, doprecyzuje praktykę stosowaną w tym zakresie przez Bank.

W zakresie naruszenia art. 4 ust. 2 pkt 12 ustawy o kredycie konsumenckim organ antymonopolowy uznał za niewystarczającą informację zawartą w umowie pożyczki gotówkowej, odnoszącą się do skutków uchybienia postanowieniom dotyczącym zasady i terminu spłaty kredytu o treści: „w przypadku braku wpłaty w terminie (...), bank podejmie działania upominawczo-windykacyjne. Bank ma prawo wypowiedzieć umowę w przypadku zaistnienia zaległości w wysokości dwóch rat z zachowaniem 30 dniowego terminu wypowiedzenia.” Bank w odwołaniu stwierdził, iż stosowana przez Bank w tym zakresie praktyka w istocie odpowiada trybowi upominawczemu opisanemu w art. 14 ustawy. Bank bowiem każdorazowo w przypadku powstania określonej przez ustawę minimalnej zaległości w spłacie pożyczki wzywa konsumenta w formie pisemnej – co najmniej jednokrotnie – do uregulowania zaległości z wyznaczeniem 7 dniowego terminu do uiszczenia zaległych rat. Biorąc powyższe pod uwagę uznano, iż również w tym zakresie realizacja przez Bank nakazu organu antymonopolowego usankcjonuje stosowane faktycznie przez Bank działania upominawcze.

LUKAS Bank nie kwestionował w odwołaniu nałożonego przez organ antymonopolowy nakazu zmiany stosowanego przez Bank wzorca umownego, którego realizacja – co podkreślono – uzupełni treść stosowanych przez Bank umów, dostosowując ją do obecnej praktyki.

W odwołaniu stwierdzono, iż ponieważ Bank nie obciąża konsumentów opłatą za prowadzenie rachunku na spłatę rat po dokonaniu spłaty pożyczki, jak również faktycznie stosuje opisany w ustawie o kredycie konsumenckim tryb upominawczy, orzeczony przez organ antymonopolowy środek usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, w odniesieniu do umów, które nie zostały wykonane w dacie otrzymania decyzji, wydaje się być zbyt dotkliwy dla Banku i niewspółmierny do stwierdzonych naruszeń. W opinii Banku, realizacja nakazu polegająca na umieszczeniu w treści „czynnych” umów o pożyczkę informacji, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 10 i 12 ustawy o kredycie wiązałyby się z koniecznością skierowania do konsumentów korespondencji zawierającej jednostronne oświadczenie woli Banku, stanowiące uzupełnienie treści umowy w zakresie obowiązku informacyjnego wynikającego z ustawy o kredycie konsumenckim. Biorąc pod uwagę orientacyjną ilość (...) „czynnych” umów pożyczek gotówkowych, realizacja decyzji w tym zakresie wiązałyby się niewątpliwie z dużym nakładem pracy, co w powiązaniu z koniecznością realizacji decyzji w odniesieniu do umów nowych (zmiany w programie informatycznym obsługującym wydruk umów), spowodowałyby dla Banku duże obciążenie organizacyjne i w znaczny sposób zakłóciło bieżącą obsługę klientów. W odwołaniu podkreślono, iż sytuacja konsumentów, którzy zawarli z Bankiem umowę pożyczki gotówkowej, a którzy jeszcze nie dokonali jej spłaty, faktycznie nie ulegnie zmianie w zakresie stosowanej przez Bank praktyki odnoszącej się do obciążania konsumentów opłatą za prowadzenie rachunku na spłatę rat, jak również do stosowania trybu upominawczego przed wypowiedzeniem umowy pożyczki. Lukas Bank zgodził się w odwołaniu, iż niewątpliwie zmiana wzorca umownego w odniesieniu do umów nowych pozwoli na lepszą realizację obowiązku udzielenia konsumentom pełnej informacji związanej z udzielonym kredytem konsumenckim.

Po ponownym przeanalizowaniu materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie i zarzutów odwołania Lukas Bank, organ antymonopolowy ustalił i zważył co następuje.

W pkt II sentencji decyzji Nr RKT-63/2003, organ antymonopolowy określił środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów określonych w pkt I sentencji decyzji poprzez umieszczenie w treści umów o pożyczkę, informacji, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 10 oraz 12 ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim. Nakaz usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, dotyczył zarówno w/w umów które nie zostały wykonane w dacie otrzymania decyzji, a także w nowych umowach zawieranych po tej dacie.

Organ antymonopolowy uwzględniając zarzuty odwołania od decyzji Nr RKT-63/2003, dokonał ponownej analizy zgromadzonych w trakcie postępowania dokumentów i informacji, pod kątem określenia środków usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w taki sposób, aby przy równoczesnym zapewnieniu ochrony interesów konsumentów nie były one nazbyt uciążliwe dla Lukas Banku.

Art. 23c ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów umożliwia organowi antymonopolowemu określenie środków usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu zapewnienia wykonania nakazu. Zapis ten mówi, iż organ antymonopolowy może określić sposoby zachowania przedsiębiorcy, które będą w jego opinii gwarantowały usunięcie skutków naruszeń. Naruszeniem zbiorowych interesów konsumentów w badanym przypadku było nieudzielenie Konsumentom wszystkich informacji, jakie ma obowiązek przekazać Bank za pośrednictwem umowy o uprawnieniu i skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta a także o skutkach uchybienia

postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu. Nie podanie tych informacji konsumentowi mogło spowodować, iż podjął on decyzję inną, od tej jaką podjąłby gdyby posiadał wszystkie informacje, o których mowa w ustawie o kredycie konsumenckim przy zawarciu umowy pożyczki z Lukas Bank. Nie podanie wszystkich informacji za pośrednictwem umowy, ma również konsekwencje przy realizacji umowy. Może to powodować inne zachowania konsumenta co do wcześniejszej spłaty pożyczki, czy też godzenie się na ewentualne windykacyjne działania Banku, który nie przeprowadził trybu upominawczego zgodnie z art. 14 ustawy o kredycie, od zachowań możliwych, gdyby miał on całościową wiedzę o przysługujących mu uprawnieniach. Tak więc bezprawne działanie polegające na naruszeniu ustawy o kredycie konsumenckim poprzez brak informacji, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 10 i 12 ustawy o kredycie konsumenckim w umowach zawieranych z konsumentami wywołuje negatywne skutki dla konsumenta zarówno przy podjęciu decyzji o zawarciu umowy, jak i przy wiązaniu się z obowiązkami. Możliwym skutkiem bezprawnych działań Lukas Banku jest podejmowanie, ale także zaniechanie podejmowania przez konsumenta działań, które narażają go na konieczność poniesienia dodatkowych kosztów finansowych np. egzekucji, kosztów związanych z prowadzeniem rachunku na spłaty rat. A więc skutkiem bezprawnych działań są koszty, jakie musi ponieść na rzecz Lukas Banku konsument, których, jednak nie musiałby ponosić, gdyby dysponował pełnymi informacjami.

Celem określenia przez organ antymonopolowy na podstawie art. 23c) ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, środków usunięcia trwających skutków naruszeń, jest doprowadzenie do stanu, w którym konsument otrzyma wszystkie informacje, które są mu niezbędne na danym etapie realizacji umowy, do wypełniania swoich obowiązków i korzystania z uprawnień w sposób, który nie narazi go na dodatkowe koszty wynikające z bezprawnego działania Banku.

Zgodnie z art. 78 ust. 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli organ antymonopolowy uzna odwołanie za słuszne, może – nie przysyłając akt sądowi – uchylić albo zmienić swoją decyzję w całości lub w części, o czym bezzwłocznie powiadamia stronę, przysyłając jej nową decyzję, od której stronie przysługuje odwołanie. Intencją powołanego wyżej przepisu jest możliwość dokonania przez organ antymonopolowy samokontroli swej poprzednio wydanej decyzji, bez angażowania sądu. O takiej intencji ustawodawcy świadczy w szczególności wyraźny zapis powołanego wyżej przepisu, w świetle którego organ antymonopolowy nie przekazuje akt sądowi, jeżeli uznając odwołane za słuszne, uchyla albo zmienia swoją decyzję w całości lub w części. Stanowisko takie podziela Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (postanowienie z dnia 17.01.2000r. sygn. akt XVII Ama 99/99 wydane na gruncie art. 479²⁹ §2 k.p.c. (w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej w art. 107 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów), które pozostaje aktualne w odniesieniu do art. 78 ust. 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów).

Organ antymonopolowy po przeprowadzeniu ponownej analizy zgromadzonych dokumentów i informacji w sprawie, przy uwzględnieniu zarzutów przedstawionych w odwołaniu Lukas Bank S.A. od decyzji nr RKT-63/2003 uznał za uzasadnione dokonanie zmiany pkt II i III sentencji decyzji. Stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na podejmowaniu bezprawnych działań poprzez niepodawanie w treści umowy wszystkich informacji, o których mowa w ustawie o kredycie konsumenckim, może powodować niekorzystne dysponowanie własnymi środkami pieniężnymi przez konsumenta. Ponieważ zarówno przy podejmowaniu przez konsumenta decyzji o zawarciu umowy pożyczki z bankiem, jak i w trakcie realizacji umowy, duże znaczenie dla stron umowy mają informacje, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 10 i 12 ustawy o kredycie konsumenckim, niezbędne jest w opinii organu antymonopolowego wprowadzenie tych informacji nie tylko do wzorców umownych na podstawie, których zawierane są nowe umowy, ale również do umów, które zostały zawarte od dnia wejścia w życie ustawy o kredycie konsumenckim, tj.

19.09.2002r., a niewykonanych w dacie otrzymania nin. decyzji. Jednakże biorąc pod uwagę wyjaśnienia przedstawione przez Lukas Bank w odwołaniu od decyzji, iż realizacja decyzji w zakresie nakazu odnoszącego się do umów zawartych, a nie zrealizowanych wiązałyby się z dużym nakładem pracy co spowodowałoby duże obciążenie organizacyjne i w znaczny sposób zakłóciło bieżącą obsługę klientów, organ antymonopolowy uznał za uzasadnione dokonanie zmiany treści umowy w taki sposób, iż zmiana treści wzorca umownego na podstawie, którego zawierane są nowe umowy, ma być dokonana niezwłocznie od dnia otrzymania niniejszej decyzji, natomiast w sprawie usunięcia skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, którzy zawarli umowy od dnia wejścia w życie ustawy o kredycie konsumenckim tj. 19.09.2002r. a nie zrealizowali ich w dacie otrzymania nin. decyzji zmiany mają być wprowadzone w terminie 30 dni od daty otrzymania nin. decyzji.

Mając na uwadze interes ekonomiczny konsumentów organ antymonopolowy w pkt III sentencji decyzji, nadał decyzji w zakresie pkt I i II rygor natychmiastowej wykonalności. Jednak z powyżej opisanych powodów, a także z uwagi na fakt, iż Lukas Bank w treści odwołania zgodził się z organem antymonopolowym co do faktu, iż brak informacji, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 10 i 12 ustawy o kredycie konsumenckim naruszyło zbiorowy interes konsumentów i zapewnił, iż dokona zmian w nowo zawieranych umowach, a jako przeszkodę do wprowadzenia zmian w umowach zawartych wcześniej, a niewykonanych określił kłopoty organizacyjne, a nie przesłanki merytoryczne, organ antymonopolowy, uznał za zasadne uchylić decyzję Nr RKT-63/2003 w pkt III, tj. uchylić rygor natychmiastowej wykonalności decyzji nr RKT-63/2003r.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

Dyrektor Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach
Alicja Kral